

Informace o plnění Národního programu přípravy na stárnutí na období let 2003 až 2007

Obsah

Úvod	2
I. Etické principy	4
II. Přirozené sociální prostředí	8
III. Pracovní aktivity	11
IV. Hmotné zabezpečení	14
V. Zdravý životní styl, kvalita života	16
VI. Zdravotní péče	19
VII. Komplexní sociální služby	21
VIII. Společenské aktivity	23
IX. Vzdělávání.	27
X. Bydlení	29
Souhrnné vyhodnocení plnění Programu	31

Úvod

Dopady stárnutí populace na sociální a ekonomický rozvoj společnosti vyvolaly naléhavou potřebu vypracování jednotného programu, který by zajistil prosazování základních principů politiky stárnutí, přípravy na stárnutí a trvalé a rovnoprávné začlenění starších osob - seniorů do společnosti.

Usnesením vlády České republiky ze dne 15. května 2002 č. 485 byl schválen Národní program přípravy na stárnutí na období let 2003 až 2007 (dále jen „Program“).

Cílem Programu bylo a je vytvoření příznivého celospolečenského prostředí a podmínek pro řešení problematiky stárnutí a seniorů, docílení změny postojů a přístupů na všech úrovních vedoucích k dosažení „společnosti pro všechny generace“, které povede k přijímání rozmanitých společenských, politických a hospodářských opatření, s jejichž pomocí bude možno čelit demografickým změnám, zejména pak procesu stárnutí populace.

Program respektuje jak mezinárodní priority, tak specifické potřeby populace v České republice a je v souladu se závěry 2. mezinárodního shromáždění OSN o stárnutí konaného v Madridu v dubnu 2002 i s Regionální implementační strategií EHK vytyčenou v Berlíně v září 2002.

V rámci řešení problematiky stárnutí populace a seniorů v České republice zdůrazňuje Program tyto základní principy:

- podpora a ochrana rovných práv a příležitostí,
- vyloučení diskriminace z důvodu věku,
- podpora příležitostí k individuálnímu rozvoji a posílení nezávislosti,
- zajištění dostupné a potřebné péče a služeb pro seniory,
- podpora a rozšiřování celoživotního vzdělávání,
- změna přístupů ke stárnutí a seniorům,
- zajištění sociálního začlenění starších osob a seniorů,
- zabránění vyčleňování z trhu práce, udržení a zvýšení zaměstnanosti starších pracovníků, zvyšování pracovní mobility,
- posílení významu individuální odpovědnosti za vlastní přípravu na stárnutí a stáří,
- zajištění plnohodnotné účasti na politickém, ekonomickém i sociálním životě.

V rámci přípravy na stárnutí populace i samotného Programu připadla Ministerstvu práce a sociálních věcí stěžejní role. Nejenže mu byly uloženy vlastní úkoly související s naplňováním tohoto Programu, nýbrž také úkoly spojené s rolí garanta, jenž má sledovat, kontrolovat a vyhodnocovat jeho naplňování a podávat o tom informace vládě České republiky.

Jednotlivé resorty mají za úkol v rámci své působnosti realizovat Program, a to v souladu s jeho principy, vytyčenými cíli a opatřeními.

Tato informace obsahuje přehled aktivit příslušných ministerstev realizovaných k plnění Programu v období let 2005 až 2007. Přehled aktivit je členěn do deseti částí, které odpovídají jednotlivým kapitolám Programu (I. Etické principy,

II. Přirozené sociální prostředí, III. Pracovní aktivity, IV. Hmotné zabezpečení, V. Zdravý životní styl, kvalita života, VI. Zdravotní péče, VII. Komplexní sociální služby, VIII. Společenské aktivity, IX. Vzdělávání a X. Bydlení).

Přehled aktivit realizovaných ministerstvy od roku 2002 (tj. od přijetí Programu) do roku 2005 obsahuje první Informace o plnění Národního programu přípravy na stárnutí na období 2003 – 2007, kterou vzala vláda České republiky na vědomí svým usnesením ze dne 16. listopadu 2005 č. 1482. Informace je dostupná na internetových stránkách Rady vlády pro seniory a stárnutí populace: <http://www.mpsv.cz/cs/2897>.

Součástí tohoto materiálu je i souhrnné hodnocení plnění Programu od jeho přijetí v roce 2002 až do této doby.

Informace o plnění Programu je obdobně jako první Informace předložená vládě České republiky v říjnu 2005 doplněna o přílohu popisující plnění priorit a opatření Programu na regionální a místní úrovni. Příloha byla zpracována na základě podkladů a informací, které místopředseda vlády a ministr práce a sociálních věcí RNDr. Petr Nečas obdržel v odpovědi na svůj dopis adresovaný hejtmanům, primátorovi hl. m. Prahy a primátorům měst Brna, Ostravy a Plzně. Hejtmany a primátory uvedených měst vláda České republiky výše citovaným usnesením ze dne 15. května 2002 č. 485, kterým byl Program schválen, požádala o spolupráci a o vypracování regionálních a místních programů přípravy na stárnutí a o podporu regionálních a místních aktivit v této oblasti.

I. Etické principy

Tato část obsahuje vymezení základních principů přístupu vůči starším osobám, mezi něž patří respekt k jedinečnosti člověka a jeho důstojnosti, nezávislosti a právu na sebeurčení, soukromí a vlastní volbě. Cílem formulovaných opatření je zabránění diskriminaci starších osob ve všech oblastech života, zvýšení povědomí o lidských právech, ochrana důstojnosti starších osob, jakož i posílení rodinné a mezigenerační solidarity.

Za tímto účelem Program stanovil mj. tato opatření: podřizovat koncepční a rozhodovací činnosti hledisku nediskriminace na základě věku („age mainstreaming“), kontrolovat dodržování nediskriminace na základě věku v oblasti zaměstnanosti, podporovat výzkum a vydávání informačních materiálů v této oblasti, zvyšovat porozumění vůči potřebám starších osob výchovou mladé generace a profesionálů.

- V návaznosti na první Informaci o plnění Národního programu přípravy na stárnutí na období 2003 – 2007, kterou vzala vláda na vědomí svým usnesením ze dne 16. listopadu 2005 č. 1482, a z důvodu závažnosti problémů dotýkajících se stárnutí populace a života seniorů byla v roce 2006 ustavena **Rada vlády pro seniory a stárnutí populace (dále jen „Rada“)**. Rada ve své činnosti usiluje o vytvoření podmínek pro zdravé, aktivní a důstojné stárnutí a stáří a aktivní zapojení starších osob do ekonomického a sociálního rozvoje společnosti v kontextu demografického vývoje. Rada zřídila své čtyři stálé **pracovní skupiny**, které se věnují prioritním otázkám v působnosti Rady, a to Pracovní skupinu pro zdravotní a sociální politiku, zdravotní a sociální služby, Pracovní skupinu pro trh práce, celoživotní učení a hmotné zabezpečení, Pracovní skupinu pro podporu informovanosti, společenské participace a odstraňování diskriminace starších lidí a Pracovní skupinu pro bydlení a residenční sociální služby.
- Dne 14. března 2006 byl Poslaneckou sněmovnou schválen **zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách**, který zpracovalo Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“). Přijetím tohoto zákona došlo k legislativnímu zakotvení požadavků vyplývajících ze standardů kvality sociálních služeb a systému jejich kontroly. MPSV následně vydalo vyhlášku č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách. Vyhláška upravuje mimo jiné hodnocení plnění standardů kvality sociálních služeb. Jedním z cílů standardů kvality je ochrana práv a zájmů uživatelů sociálních služeb.
- Uvedený zákon o sociálních službách obsahuje i úpravu **zákazu, resp. způsobu používání opatření omezujících pohyb osob v zařízeních sociálních služeb (§ 89)**. MPSV považuje zajištění bezpečnosti a ochranu důstojnosti uživatelů sociálních služeb společně s rozvojem sociálních služeb umožňujících život ve vlastním domácím prostředí za svou prioritu.
- MPSV věnuje používání restriktivních opatření v sociálních službách zvýšenou pozornost prostřednictvím organizace **vzdělávání v oblasti technik zvládnutí neklidného a agresivního chování klientů**, které jsou šetrné ke klientovi a nejsou v rozporu s lidskými právy, pořádáním konferencí a seminářů a dalšími aktivitami. MPSV zveřejnilo na svých internetových stránkách informace o používání restriktivních opatření, včetně manuálu s názvem „Práce s klientem s rizikem

v chování“ a „Seznamu průvodců dobrou praxí v problematice práce s klientem s rizikem v chování“.

□ MPSV uspořádalo v listopadu 2005 **mezinárodní konferenci na téma „Postavení a diskriminace seniorů v České republice“**, na které vystoupili přední odborníci a zástupci významných neziskových organizací z České republiky a zahraničí. Konference se zaměřovala na ochranu práv a problematiku diskriminace na základě věku s důrazem na oblast zdravotních a sociálních služeb. Pozornost byla věnována problematice zneužívání a zanedbávání jak v institucionálním, tak v rodinném prostředí, dále postavení starších osob na trhu práce a dalším otázkám. MPSV vydalo sborník z této konference, který je dostupný také v elektronické verzi na internetových stránkách Rady vlády pro seniory a stárnutí populace.

□ Usnesením vlády ze dne 11. června 2007 č. 622 byl schválen **návrh zákona o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací (antidiskriminační zákon)**. Pokud bude zákon schválen Parlamentem ČR, umožní účinnější ochranu vůči diskriminaci na základě věku, jakož i dalších diskriminačních důvodů v různých oblastech života, včetně přístupu k zaměstnání, bydlení, zdravotní péči a dalším službám. Tím dojde i k vymezení zákazu diskriminace v pracovně právních vztazích, neboť stávající zákoník práce tento zákaz sám neupravuje, pouze odkazuje na neexistující antidiskriminační zákon.

□ Úřady práce kontrolují dodržování zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů. Kontrolní činnost úřadů práce je vymezena ustanoveními § 8 a § 126 uvedeného zákona. Zákon o zaměstnanosti ukládá mj. zaměstnavatelům a dalším subjektům vykonávajícím činnost podle tohoto zákona povinnost zajišťovat rovné zacházení se všemi fyzickými osobami uplatňujícími právo na zaměstnání. Při uplatňování práva na zaměstnání je zakázána přímá i nepřímá diskriminace, mj. z důvodu věku. Porušení zákazu diskriminace nebo rovného zacházení podle zákona o zaměstnanosti je přísně postihováno. Úřad práce může subjektu, který tento zákaz poruší, uložit pokutu až do výše 1 000 000 Kč. Z porovnání získaných údajů vyplývá, že **počet případů prokázané diskriminace z důvodu věku se v jednotlivých letech příliš nemění**. V roce 2006 bylo úřady práce v rámci kontrolní činnosti zjištěno celkem 15 případů porušování diskriminace z důvodu věku při uplatňování práva na zaměstnání, z toho přímé diskriminace žen v 6 případech, přímé diskriminace mužů v 8 případech a v jednom případě nepřímé diskriminace mužů. Dále bylo kontrolními orgány zjištěno 5 případů porušování zákazu činit nabídky zaměstnání, které měly diskriminační charakter z důvodu věku, z toho se 3 případy týkaly nepřímé diskriminace žen a 2 případy nepřímé diskriminace mužů. Prokazování porušování antidiskriminačních ustanovení zákona o zaměstnanosti je obtížnější než u zákoníku práce nebo jiných pracovněprávních předpisů. S ohledem na výše uvedené lze však dovodit, že vedle těchto zjištěných konkrétních případů diskriminace z tohoto důvodu v praxi existuje celá řada latentních případů, které se při běžné kontrolní činnosti úřadů práce vždy nemusí podařit odhalit. Zaměstnavatelé jsou si již vědomi toho, že by jejich diskriminační jednání mohlo být ze strany úřadů práce sankcionováno, a proto jsou při jednáních s uchazeči o zaměstnání poměrně obezřetní a skutečný důvod jejich nepřijetí do zaměstnání, byť by to byl jejich vyšší věk, odůvodní zcela jiným způsobem.

□ Výzkumný ústav práce a sociálních věcí MPSV (dále jen „VÚPSV“) věnoval pozornost situaci starších osob na trhu práce a v dalších oblastech ve výzkumné

zprávě s názvem „**Věková diskriminace - ageismus: úvod do teorie a výskyt diskriminačních přístupů ve vybraných oblastech s důrazem na pracovní trh**“ (Vidovičová, 2005). V rámci šetření byly sledovány subjektivní soudy o výskytu věkové diskriminace v české společnosti a osobní zkušenosti respondentů s některými jejími formami. Problém věkové diskriminace je v porovnání s dalšími diskriminačními důvody méně znám a probádán. Jedná se o komplexní problém, který vyžaduje další výzkum. Důležitou výzvou je proto zvyšování informovanosti o této problematice, a to veřejnosti, profesionálů, pracovníků veřejné správy a medií.

□ VÚPSV v roce 2007 publikoval výzkumnou zprávu „**Mainstreaming věku jako strategie managementu populací se stárnoucí demografickou strukturou**“ (Vidovičová, Gregorová, 2007). Zpráva analyzuje podmínky využití age mainstreamingu při tvorbě politik a hodnocení jejich dopadu na různé věkové skupiny a navrhuje způsoby uplatnění tohoto nástroje v praxi. Všechny výzkumné zprávy jsou dostupné na stránkách VÚPSV (www.vupsv.cz).

□ MPSV se podílelo na přípravě „Národní strategie České republiky pro Evropský rok rovných příležitostí pro všechny (2007) – směrem ke spravedlivé společnosti a priority Evropského roku“, která se zaměřuje mimo jiné na prioritní témata v problematice diskriminace na základě věku. V rámci plnění strategie byly finančně podpořeny projekty, z nichž se některé zabývají také diskriminací na základě věku.

□ V současné době jsou řešeny 3 projekty v rámci Národního programu výzkumu Moderní společnost a její proměny. Jedná se o následující projekty: 1J 017/04-DP2 Vzdělávání dospělých v různých fázích životního cyklu: priority, příležitosti a možnosti rozvoje, 1J 023/04-DP2 Rodina, partnerství a demografické stárnutí: Generace a gender (Generations and Gender Survey: prospective longitudinal study), 1J 049/05-DP2 Podpora zaměstnávání starších osob.

□ Ke **zvyšování informovanosti veřejnosti a ovlivňování jejích postojů ve vztahu ke starším osobám** využívá MPSV publikování článků v časopisech a novinách MPSV, publikacích a informačních materiálech MPSV, zveřejňování dokumentů a informací na internetových stránkách MPSV, pořádání tiskových konferencí, seminářů a vystupování zástupců MPSV v médiích.

□ MPSV podporuje mezigenerační vztahy v oblasti sociálních služeb podporou **zapojení mladých lidí do poskytování služeb pro seniory, do dobrovolných aktivit a dobrovolnické služby** a každoročně přispívá žadatelům o dotace i na náklady spojené s činností dobrovolníků.

□ V rámci resortu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“) dochází k rozvíjení mezigeneračních vztahů, respektu a tolerance, jež vychází z ustanovení § 2 odst. 2 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), které stanoví obecné cíle vzdělávání. Konkrétně jsou tyto cíle rozpracovány v **rámcových vzdělávacích programech** (Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, Rámcový vzdělávací program pro gymnaziální vzdělávání).

□ Ministerstvo zdravotnictví (dále jen „MZ“) zahrnuje poznatky geriatry do pregraduálního studia nelékařských zdravotnických oborů, hlavně v ošetrovatelských profesích. V oblasti specializačního vzdělávání mohou všeobecné sestry získat další vzdělávání v geriatry formou certifikačních kurzů.

□ MZ podporuje v rámci své dotační politiky **vydávání edukačních materiálů**, které napomáhají k překonání negativních představ o starších lidech. Jedná se o audiokazety, videokazety, CD a DVD s tematikou stáří a stárnutí. Jako příklad je možné uvést audiokazety s názvem „Stáří není nemoc“ I, II, které byly vysílány rádiem Classic jako cyklus rozhlasových pořadů s cílem rozšířit pozitivní povědomí o seniorech mezi širokou veřejnost. Edukační a informativní úlohu plní také videokazeta nazvaná „Je stáří handicap?“, která pojednává o možnostech práce se seniorskou populací. Materiálů z oblasti seniorské problematiky v minulých letech vznikla celá řada.

II. Přirozené sociální prostředí

Tato část klade důraz na podporu života v přirozeném sociálním prostředí, podporu rodiny, podporu nezávislosti a soběstačnosti a podporu rozvoje sociální a zdravotní péče poskytované v domácím prostředí.

Za tímto účelem program stanovil např. tato opatření: podpořit rozvoj služeb poskytovaných v přirozeném sociálním prostředí, zaměřit se na výzkum kvality života seniorů a jejich potřeb, vytvořit právní úpravu ucelené rehabilitace a podporovat podmínky pro život v přirozeném sociálním prostředí.

□ Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, který nabyl účinnosti 1. ledna 2007, podporuje setrvání osob se sníženou soběstačností v jejich přirozeném sociálním (domácím) prostředí, zavádí systém registrace poskytovatelů sociálních služeb a systém kontroly kvality sociálních služeb. Uvedený zákon zavedl také „příspěvek na péči“, který je poskytován na základě hodnocení zdravotního stavu osoby a potřeby péče. Zákon dále upravuje celou škálu terénních služeb. Cílem zákona je podpořit informovanost a možnost setrvat v přirozeném (domácím) prostředí. Zákon zakotvuje nástroje naplňování standardů kvality sociálních služeb, které kladou důraz na setrvání seniorů v jejich přirozeném prostředí a také na maximální přiblížení podmínek poskytování sociálních služeb životu v přirozeném prostředí.

□ Usnesením vlády ze dne 21. února 2007 č. 127 vláda schválila **Koncepci podpory transformace pobytových sociálních služeb v jiné typy sociálních služeb, poskytovaných v přirozené komunitě uživatele a podporující sociální začlenění uživatele do společnosti**. Cílem koncepce je podpora humanizace stávajících ústavních zařízení, postupná restrukturalizace směřující k malým bytovým jednotkám v běžné zástavbě a podpora takových služeb, které umožní seniorům co nejdéle zůstat v jejich přirozeném prostředí. Přirozené prostředí je přitom nezbytné chápat jako životní prostor, který představuje kromě bydlení samotného zejména rodinné vazby a síť sociálních kontaktů vázaných na dané místní společenství. Prioritou politiky sociálních služeb pro seniory je zkvalitňování a integrace sociálních služeb pro seniory, a to zejména v oblasti sociálně zdravotní.

□ S cílem podpořit setrvání seniora v jeho přirozeném domácím prostředí je neustále **rozvíjena domácí péče** a tyto služby jsou zkvalitňovány zejména o rehabilitační ošetřovatelství. Domácí péče je poskytována výhradně kvalifikovanými pracovníky, kteří mají osvědčení k výkonu zdravotní péče.

□ MPSV podporuje aktivní život v rámci procesu komunitního plánování sociálních služeb. MPSV vytváří metodiku komunitního plánování sociálních služeb na úrovni obcí i krajů, která má podpořit vznik sítě služeb odpovídající potřebám a preferencím uživatelů.

□ V rámci své dotační politiky poskytlo MZ finanční prostředky na **zřízení internetového portálu „Pečující online“**, s cílem posílit rodinné příslušníky v jejich úsilí starat se o závislého seniora v prostředí, kde se cítí nejlépe – doma. Internetový portál je zdrojem cenných informací z oblasti zdravotně sociální péče. Rodinní příslušníci se např. mohou písemnou formou dotázat odborníků na otázky, které je zajímají. Tento projekt byl vybrán EU jako příklad dobré praxe. Tvůrci projektu byly pozvány dne 30. listopadu 2006 do Bruselu na mezinárodní pracovní jednání „The Contribution of ICTs to Equal Opportunities and Work-Life-Balance of

Informal Carers for Older People“, kde byly představeny dosažené výsledky internetového portálu „Pečující online“.

□ MPSV ve spolupráci s MŠMT a MZ pracuje na návrhu věcného záměru zákona o rehabilitaci osob se zdravotním postižením. Cílem tohoto zákona je vytvořit podmínky pro komplexní a souvislou rehabilitaci osob se zdravotním postižením zajištěním koordinace jednotlivých složek rehabilitace.

□ MPSV každým rokem podporuje v rámci výběrového dotačního řízení na přidělení finančních prostředků ze státního rozpočtu nestátní neziskové organizace poskytující sociální služby seniorům v jejich přirozeném prostředí. Pilotní projekty mimoústavních sociálních služeb budou v rámci dotačního řízení MPSV i nadále podporovány formou podpory inovativních projektů nestátních neziskových organizací poskytujících sociální služby.

□ MPSV zpracovalo Národní koncepci rodinné politiky, kterou vláda schválila usnesením ze dne 12. října 2005 č. 1305. Koncepce klade mimo jiné důraz na podporu mezigenerační a rodinné soudržnosti a slučitelnost profesní a pečovatelské role.

□ MPSV spolupředalo se společností Dům techniky, s.r.o. konferenci „Gerontotechnologie a technologie pro handicapované - směr budoucnosti“, která se konala dne 12. října 2006 v Ostravě. Konference se zabývala využitím technologií a designu v sociálním začleňování. Příspěvky se týkaly takových oblastí jako jsou urbanistika a bydlení, doprava, design, nové zdravotnické a kompenzační pomůcky a materiály, komunikační technologie, „chytrá technika“ (smart technology) a další. Sborník z konference je dostupný na internetových stránkách Rady vlády pro seniory a stárnutí populace.

□ V rámci resortu MŠMT je realizován magisterský studijní program „Učitelství rodinné výchovy a výchovy ke zdraví pro základní školy“, který je akreditován na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity, a bakalářský studijní program „Výchova ke zdraví“, který je akreditován na Pedagogické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Tyto programy mají v obsahové náplni mimo jiné zaměření na mezilidské vztahy, komunikaci v rodině, mezigenerační solidaritu a úctu ke stáří.

□ V roce 2004 byly realizovány 4 rozvojové projekty, které se týkaly celoživotního vzdělávání. Finanční dotace na tyto úkoly činila 3 693 tis. Kč. V roce 2005 bylo realizováno 11 rozvojových projektů a finanční dotace na tyto úkoly činila 13 894 tis. Kč. V roce 2006 bylo realizováno 13 rozvojových projektů a finanční dotace na tyto úkoly činila 13 541 tis. Kč. V roce 2007 bylo realizováno 9 rozvojových projektů a finanční dotace na tyto úkoly činí 11 040 tis. Kč.

□ **Ministerstvo obrany** vyvíjí trvalou snahu napomáhat při vytváření zdravého sociálního prostředí rodin seniorů. Seniorům je umožňován kontakt s prostředím Armády České republiky (dále jen „AČR“) např. formou poskytování prostorů (např. v Domech armády) pro aktivity klubů vojenských důchodců a řady občanských sdružení majících vztah k AČR, např. organizací sdružených v Asociaci vojáci společně, Sdružení válečných veteránů ČR, Československé obce legionářské nebo Českého svazu bojovníků za svobodu. K zachování přirozeného sociálního prostředí seniorů (bývalých vojáků z povolání) přispívá i možnost nošení služebního stejnokroje po splnění zákonem daných podmínek. Senioři mají rovněž možnost využívat resortní duchovní službu, odborné a poradenské služby. Možnost seniorské seberealizace ve společenských sdruženích je podporována resortní

dotační politikou, zaměřenou do různých oblastí (práce s mládeží, historické tradice, kultura, sport apod.).

III. Pracovní aktivity

Program v této části zdůrazňuje podporu rovných příležitostí na trhu práce, potřebu využití potenciálu starších osob a zvýšení zaměstnanosti starších osob, prodloužení aktivního života, přizpůsobení systému vzdělávání a celoživotního učení, zvýšení možností zapojení seniorů a zapojení sociálních partnerů do řešení této problematiky.

Za tímto účelem program stanovil např. tato opatření: sledovat, vyhodnocovat a postihovat případy diskriminace na základě věku, vytvářet vzdělávací a rekvalifikační programy pro starší pracovníky, vytvářet flexibilní pracovní podmínky a prostředí, zapojovat seniory do dobrovolnictví, lektorské a poradenské práce, zvýšit dostupnost a účast na celoživotním učení.

- Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zaměstnanosti“) poskytuje starším občanům na trhu práce zvýšenou ochranu. Přijímání opatření na podporu rovného zacházení se skupinami osob, které mají ztížené postavení na trhu práce, pokud jde o přístup k zaměstnání, rekvalifikaci, přípravě k práci a specializovaným rekvalifikačním kurzům, a přijímání opatření pro zaměstnávání těchto osob je jedním ze základních prvků státní politiky zaměstnanosti v České republice. Občané mohou uplatňovat právo na zaměstnání bez ohledu na věk (včetně poživatelů starobních důchodů). Při zprostředkování zaměstnání jsou úřady práce povinny věnovat zvýšenou péči těm, kteří ji pro svůj věk nebo z jiných vážných důvodů potřebují.
- MPSV zpracovává čtvrtletně **„Zprávu o plnění kontrolní činnosti úřadů práce.“** Její součástí je i vyhodnocení příslušných ustanovení zákona o zaměstnanosti týkajících se diskriminace z důvodu věku. Tyto zprávy jsou zveřejněny na internetových stránkách MPSV.
- Jak vyplývá ze statistických údajů, v roce 2006 došlo oproti roku 2005 ke zvýšení podílu uchazečů nad 55 let na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání o 1,6%. V roce 2005 se jednalo o 11,3%, v roce 2006 byl podíl ve výši 12,9%. Současně došlo ke zvýšení počtu zařazených uchazečů o zaměstnání z této kategorie v rámci jednotlivých nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti (dále jen „APZ“) celkem o 1,3% vzhledem k celkovému počtu uchazečů o zaměstnání.
- K zaměstnávání starších osob jsou zaměstnavatelé motivováni pomocí nástrojů APZ. Přijme-li např. zaměstnavatel na pracovní místo, které vyhradil po dohodě s úřadem práce (tzv. „společensky účelné pracovní místo“), uchazeče o zaměstnání staršího 50 let, může mu úřad práce poskytovat příspěvek až do výše vyplacených mzdových nákladů na takto přijatého zaměstnance, včetně pojistného na sociální zabezpečení a státní politiku zaměstnanosti a pojistného na veřejné zdravotní pojištění, které zaměstnavatel za sebe odvedl z vyměřovacího základu tohoto zaměstnance, a to po dobu 12 měsíců.
- Na podporu zaměstnávání starších osob je na základě § 120 zákona o zaměstnanosti umožněno zpracovávat tzv. cílené programy zaměstnanosti, které mají buď celostátní nebo regionální charakter. Regionální programy jsou zpracovávány úřady práce ve spolupráci s místními úřady a zaměstnavateli také pro kategorii starších osob.

- Při podpoře zaměstnávání starších osob hraje stále větší roli Evropský sociální fond. V rámci Operačního programu rozvoje lidských zdrojů bylo přijato Opatření 2.1. Integrace specifických skupin obyvatelstva ohrožených sociálním vyloučením, mezi které jsou zahrnuty i osoby staršího věku.
- MPSV stanovuje na každý rok úřadům práce cíle APZ. Pro realizaci APZ v roce 2007 jsou stanoveny cíle v procentuálním členění na jednotlivé skupiny nezaměstnaných. V metodickém pokynu je zakotveno zařazení minimálně 25% uchazečů o zaměstnání na nástroje APZ patřících do rizikové skupiny osob starších 50 let věku.
- Pro starší pracovníky z řad nezaměstnaných jsou využívány nástroje APZ na podporu zvýšení zaměstnatelnosti starších pracovníků, a to zejména zařazování do rekvalifikačních kurzů. V roce 2006 se rekvalifikací zúčastnilo 59 035 osob; ve srovnání s rokem 2005, kdy se rekvalifikačních programů zúčastnilo 46 772 uchazečů a zájemců o zaměstnání, se tento počet výrazně zvýšil (o 26,2 %). V roce 2006 se osoby ve věku 50 -54 let na rekvalifikaci podílely 10,66 %, ve věku 50 -59 let 4,57% a ve věku 60 a více let se rekvalifikace zúčastnilo 122 osob.
- Uchazeči o zaměstnání starší 50 let jsou převážně zařazováni do běžně realizovaných kurzů pro všechny uchazeče. Přesto byla, v souladu s §33 zákona o zaměstnanosti, uvedené skupině uchazečů věnována zvýšená pozornost a úřady práce zabezpečily řadu speciálních rekvalifikačních programů, a to programů hrazených především z prostředků ESF. Jako příklad lze uvést programy Návrat do práce v Pardubickém kraji, Máme co nabídnout, Technicko-provozní pracovník, Firemní administrativa, Nikdy se nevzdávej, Návrat do práce v Karlovarském kraji, Nová šance (zaměřeno na IT), Remcal. Motivační kurz pro osoby vracející se po dlouhé pracovní odmlce na trh práce, Najdi si práci v Praze, Zvyšování motivace a kvalifikace nezaměstnaných, Cílená pracovní a bilanční diagnostika a vzdělávací kurzy pro skupiny ohrožené dlouhodobou nezaměstnaností, Oblast sociální péče, moje profesní budoucnost, Senioři k aktivní zaměstnanosti (IT kurzy), Pomoc padesátníkům (IT kurzy), Zpět na trh práce, Adaptační 50 ?, Nabízíme zkušenost.
- Rekvalifikace zaměřené na získávání znalostí v oblasti informační technologie patří mezi nejvíce zabezpečované. Jedná se o kurzy, které zvyšují šance na pracovní uplatnění; uchazeči jsou do těchto kurzů zařazováni na základě vlastního zájmu a doporučení úřadu práce. Osoby nad 50 let tvořily cca 7,5 % z celkového počtu účastníků v kurzech IT v roce 2005, v roce 2006 se jednalo o téměř 9%. (Pozn.: Jazykové kurzy se prostřednictvím rekvalifikace nezabezpečují. Pokud je cizí jazyk součástí rekvalifikačního programu, vždy se jedná o výuku zaměřenou na odbornou terminologii související se zaměřením rekvalifikace.)
- Podpora znevýhodněných skupin na trhu práce je realizována také formou poradenského programu Job club ve smyslu § 22 vyhlášky č. 518/2004 Sb., kterou se provádí zákon o zaměstnanosti. Je to jedna z forem skupinového poradenství v rámci poradenských činností, které zabezpečují úřady práce vlastními nebo externími pracovníky. Úřady práce nabízejí tento program uchazečům nebo zájemcům o zaměstnání, kterým věnují zvýšenou péči při zprostředkování zaměstnání (§ 33 zákona č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti). Job club je prováděn formou skupinových setkání zpravidla v počtu 5 – 6 schůzek v časovém rozsahu 3 – 4 hodin, zpravidla 1 – 2 krát týdně; malých ÚP a pobočkách 1 krát za dva týdny (s ohledem na charakter skupiny). Optimální počet účastníků zařazených do skupiny je 8 – 10 (max. 12). Hlavním cílem je motivovat a aktivizovat účastníky

k lepší orientaci a uplatnění se na trhu práce posílením kompetencí, nácvikem dovedností a technik efektivního vyhledávání zaměstnání. Na osoby nad 50 let se zaměřoval program Job club PLUS.

□ Dne 30. března 2006 byl schválen zákon č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů. Cílem tohoto zákona je podpora dalšího vzdělávání, zejména prostřednictvím nastavení motivačních nástrojů jak pro účastníky dalšího vzdělávání, tak i pro zaměstnavatele.

□ Vzhledem k „rozvoji lidských zdrojů“ vypracovalo Ministerstvo průmyslu a obchodu (dále jen „MPO“) operační programy (OPPP, nyní OPPI), které obsahují také Program Školící střediska, mající za cíl vybudování infrastruktury pro rozvoj lidských zdrojů a také zvýšení konkurenceschopnosti podniků v daných sektorech a zaměstnatelnosti jednotlivců v souladu s potřebami vyplývajícími ze zavádění nových technologií a inovací, výrobních procesů a postupů, rozšiřování kapacit a odborného růstu zaměstnanců ve vztahu k efektivitě a kvalitě výroby či služeb. Tímto programem je tedy zajišťováno udržení, prohlubování a zvyšování odborných znalostí zaměstnanců, zaměstnavatelů a jejich manažerských, technických, jazykových a dalších dovedností.

□ Údaje o starších pracovnících v evidenci úřadů práce jsou monitorovány měsíčními statistikami, které jsou zveřejněny na internetových stránkách MPSV. Rozšiřování informací o možnostech dalšího vzdělávání je realizováno prostřednictvím Informačně poradenského systému úřadů práce a webovými stránkami MPSV (www.portal.mpsv.cz, www.eu-dat.cz)

IV. Hmotné zabezpečení

Hmotné zabezpečení ve stáří je důsledkem celoživotní aktivity každého jedince a jeho odpovědného přístupu k přípravě na stáří a je předpokladem ekonomické nezávislosti seniorů.

Program v této části zdůrazňuje potřebu reformy důchodového systému v reakci na stárnutí populace, potřebu oddálení a flexibilizace odchodu do důchodu, potřebu modernizace sociálního zabezpečení a zvýšení individuální odpovědnosti za hmotné zajištění ve stáří.

Za tímto účelem program stanovil například připravit další kroky pokračování důchodové reformy, do dosavadního systému penzijního připojištění prosadit prvky, které by více podpořily charakter tohoto systému jako dlouhodobého spoření na stáří, zvýšit informovanost o podmínkách nároku na starobní důchod, popularizovat vytváření finančních rezerv na stáří.

□ Reformní opatření v základním důchodovém pojištění jsou přijímána průběžně. Zatím posledním významnějším opatřením byly parametrické změny příslušných zákonů přijaté s účinností od 1. ledna 2004. V rámci reformy veřejných rozpočtů došlo k úpravám jak na straně příjmů systému (v zákoně o pojistném), tak i výdajů (v zákoně o důchodovém pojištění). Tyto úpravy spočívaly především v dalším pokračování ve zvyšování důchodového věku (až na 63 let pro muže a bezdětné ženy a 59 – 62 let pro ostatní ženy), ve zrušení jednoho z typů předčasných starobních důchodů a v omezení hodnocení doby studia. Na straně příjmů byla zvýšena pojistná sazba na důchodové pojištění (z 26 % na 28 %; sazba příspěvku na státní politiku zaměstnanosti však byla současně snížena z 3,6 % na 1,6 %) a dále byl zvýšen roční minimální vyměřovací základ u osob samostatně výdělečně činných (postupně na 50 % rozdílu příjmů a výdajů, nejméně však dvanáctinásobek čtvrtiny průměrné mzdy).

□ Na základě politické dohody z první poloviny roku 2004 vznikl Tým expertů (tzv. Bezděkova komise), kde měly své zástupce všechny politické strany zastoupené v PSP ČR. V rámci práce Týmu expertů byly na přelomu let 2004 a 2005 provedeny analýzy jak současného základního důchodového pojištění a jeho možných parametrických úprav, tak také návrhů na reformu tohoto systému předložených jednotlivými politickými stranami. Výsledkem této činnosti byla Závěrečná zpráva, publikovaná v červnu 2005, která kromě shrnutí uvedených analýz obsahovala i určité závěry a doporučení směrem k dalšímu pokračování důchodové reformy v ČR.

□ Po vypracování Závěrečné zprávy pokračovala politická jednání, která vyvrcholila koncem roku 2005 návrhem „Dohody politických stran“ o dalším pokračování důchodové reformy. Tato Dohoda však nakonec nebyla podepsána.

□ Podle Programového prohlášení současné vlády by měla důchodová reforma pokračovat ve třech etapách. Návrh zákona připravovaný v rámci I. etapy prací na parametrických změnách důchodového pojištění obsahuje soubor opatření, která navazují na závěry obsažené v Závěrečné zprávě a na návrh Dohody politických stran a měla by stabilizovat základní důchodové pojištění. Navrhovaná konkrétní opatření se týkají výdajové strany základního důchodového pojištění a lze je členit na část týkající se doby pojištění a náhradní doby pojištění, část týkající se

podmínek nároku na důchod, část týkající se výše důchodu, část týkající se podmínek nároku na výplatu důchodu a část týkající se změny definice invalidity. Mezi hlavní navrhovaná opatření patří zejména pokračování v postupném plynulém zvyšování důchodového věku, postupné prodloužení potřebné doby pojištění pro nárok na starobní důchod, opatření týkající se náhradních dob pojištění, změna definice invalidity, omezení tzv. dopočtené doby u invalidních důchodů, sjednocení věku pro stanovení délky dopočtené doby u invalidních důchodů, umožnit výplatu starobního důchodu (v plné výši nebo ve výši poloviny) při výdělečné činnosti s možností jeho přepočtu. MPSV připravilo příslušný návrh paragrafovaného znění novely zákona o důchodovém pojištění a dalších zákonů, ke kterému již bylo ukončeno meziresortní připomínkové řízení. V současné době návrhy opatření v rámci I. etapy důchodové reformy projednává Politická komise pro důchodovou reformu s cílem dosáhnout co možná největšího politického konsensu. S předložením materiálu vládě se počítá v prosinci 2007.

- II. etapa důchodové reformy by se měla v základním systému důchodového pojištění zaměřit na změny ve financování a zároveň vytvoření předpokladů pro realizaci III. etapy důchodové reformy, a to především pomocí vytvoření rezervy pro důchodovou reformu sestávající z přebytků hospodaření důchodového systému a případných příjmů z privatizace či držby státního majetku.

- V rámci III. etapy důchodové reformy by mělo být rozhodnuto o vytvoření dalšího fondového pilíře, kam by, na základě rozhodnutí jednotlivce, byla přesměrována část jeho povinně placeného pojistného na základní důchodové pojištění (tzv. opt out).

-

- V rámci meziresortního připomínkového řízení jsou návrhy změn zasílány i zástupcům zaměstnavatelů a odborů. Kromě toho jsou projednávány i na Plenárních zasedáních RHSD.

- Informovanost občanů je zajišťována průběžně, a to aktualizací internetových stránek MPSV, přednáškovou a publikační činností a v rámci konzultačních dnů MPSV.

- MPSV v rámci účelové podpory výzkumu podpořilo realizaci několika výzkumných projektů dotýkajících se problematiky reformy důchodového systému, např. „Zavedení pravidelného výzkumu veřejného mínění o českém důchodovém systému“, „Rovnost mužů a žen v oblasti důchodového pojištění a nemocenského pojištění“, „Souběh důchodů s výdělečnou činností a vliv výše příjmů z výdělečné činnosti na nárok na důchod, jeho výši a výplatu“.

V. Zdravý životní styl, kvalita života

Program v této části zdůrazňuje potřebu zlepšení zdravotního stavu obyvatelstva, podporu zdravého životního stylu a zdravého stárnutí, snížení závislosti, odstraňování bariér, snižování úrazovosti a vytváření podmínek pro kvalitu života.

Za tímto účelem program stanovil například zvyšovat informovanost občanů v oblasti ochrany zdraví, prevence nemocí a úrazů, podporovat opatření ke zlepšování pracovního a životního prostředí, podporovat sociální programy k udržení nezávislého života starších osob a seniorů ve venkovských oblastech, zaměřit pozornost na vyloučení zaměnitelnosti různých druhů výrobků, podporovat designérství zaměřené na potřeby seniorů a seniorů se zdravotním postižením, zpřístupnit dopravní síť všem osobám z hlediska jejich mobility a bez bezpečnostních rizik.

□ MZ každoročně vyhlašuje dotační program „Projekty zdravého stárnutí“, určený na podporu projektů měst, obcí a nestátních neziskových organizací, které se zabývají péčí o seniory a občany postižené chorobami spojenými s vyšším věkem. MZ v rámci tohoto programu podporuje projekty zaměřené mimo jiné na poradenství, vybavení a provoz půjčoven rehabilitačních a kompenzačních pomůcek, na zřízení denních a respitních center určených občanům postiženým demencí a jejich rodinám.

□ MZ realizuje dotační program Národní program zdraví – projekty podpory zdraví, který přispívá ke zvýšení informovanosti občanů v oblasti ochrany zdraví, prevence nemocí a úrazů. Z tohoto programu jsou podporovány mimo jiné komunitní projekty typu zdravé město, škola podporující zdraví, zdravá nemocnice, bezpečná komunita apod. V letech 2003 až 2006 bylo podpořeno a realizováno celkem 415 projektů podpory zdraví, z nichž výlučně na seniorskou populaci se zaměřovalo celkem 18. Tyto projekty jsou realizovány většinou na lokální a regionální úrovni zejména nestátními neziskovými organizacemi. Celková částka určená pro realizaci projektů podpory zdraví v letech 2003 až 2006 činila přibližně 45 000 000 Kč. MZ podporuje poskytování hospicové péče. Celkově již MZ vynaložilo na podporu vzniku nových hospicových zařízení více než 250 mil Kč.

□ Do veřejného výběrového řízení dotačního programu Národní program zdraví – projekty podpory zdraví bylo v letech 2003-2006 podáno celkem 700 žádostí o poskytnutí dotace na realizaci projektu podpory zdraví (dále jen žádostí). Realizováno bylo celkem 415 projektů podpory zdraví. (viz tabulka níže)

Rok	Počet předložených PPZ	Počet schválených a realizovaných PPZ	
		Celkem PPZ	Z toho PPZ výlučně zaměř. na seniory
2003	164	114	6
2004	185	117	3
2005	178	119	7
2006	173	65	2
Celkem:	700	415	18

Tabulka: Projekty podpory zdraví podpořené v rámci dotačního fondu „Národní program zdraví – Projekty podpora zdraví“

□ Starší osoby spadají do skupiny více ohrožených spotřebitelů. MPO podporuje organizace spotřebitelů a poskytování poradenské činnosti jak při nápravě důsledků neuvážených nákupů zboží při zájezdových prodejních akcích zaměřených na seniory, tak při organizování osvětově vzdělávacích akcí jako prevence proti takovým nekalým praktikám. Obdobně je podporována poradenská a osvětová činnost předcházející stále rostoucímu předlužování domácností, v mnoha případech také seniorských.

□ Novelou zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, byla transponována směrnice 87/357/EHS o výrobcích, které ohrožují zdraví a bezpečnost spotřebitele tím, že vypadají jinak, než jaké ve skutečnosti jsou. Jedná se především o takové výrobky, které svou zaměnitelností s potravinami mohou ohrozit méně pozorného či méně vnímavého spotřebitele. Na základě svých oprávnění ke kontrole, k ukládání sankcí, případně k uložení opatření o stažení takovýchto výrobků z trhu, postupuje Česká obchodní inspekce proti prodávajícím, dovozcům a výrobcům, kteří poruší zákaz uvádění takovýchto výrobků na trh a do oběhu.

□ Harmonizace s předpisy ES v oblasti označování výrobků byla zajištěna novelami výše uvedeného zákona a rovněž zákona o obecné bezpečnosti výrobků. Harmonizovány byly i požadavky na označování potravin. Požadavky na označování výrobků jsou tak shodné s evropským právem. Zákon o ochraně spotřebitele obsahuje mimo jiné národní úpravu, která stanoví, že výrobky musí být viditelně a srozumitelně označeny. Důležité je rovněž ustanovení, které ukládá odpovědnost uvádět požadované informace o výrobku v českém jazyce. Dodržování všech těchto povinností je kontrolováno příslušnými dozorovými orgány, v případě nepotravinářských výrobků především Českou obchodní inspekci.

□ V uplynulém období byly učiněny další kroky a opatření mající za cíl zajištění bezbariérovosti veřejné dopravy a budov. Přístupnost veřejné osobní dopravy je zajišťována nízkopodlažními dopravními prostředky městské hromadné dopravy, označením nízkopodlažních spojů v jízdních řádech a při realizaci staveb doplňováním schodišť výtahy a rampami. Na drahách je bezbariérovost přístupů zajišťována úpravou výšky nástupišť a jejich protiskluzového povrchu, při obnově vozového parku jsou uplatňovány požadavky na výšku podlah, aby bylo usnadněno vystupování a nastupování.

□ V rámci Programu podpory obnovy vozidel městské hromadné dopravy a veřejné linkové dopravy mohou dopravci získat dotaci na pořízení nízkopodlažních vozidel nebo vozidel se zabudovaným zařízením pro usnadnění nástupu osob se zdravotním nebo pohybovým postižením. Státní fond dopravní infrastruktury (dále jen „SFDI“) každoročně připravuje „Pravidla pro poskytování příspěvků pro naplňování programů zaměřených ke zvýšení bezpečnosti dopravy a jejího zpřístupňování osobám s omezenou schopností pohybu a orientace“. Z rozpočtu SFDI na naplňování předemtných programů bylo v letech 2001-2006 pro naplňování těchto programů vyčerpáno celkem 246, 2 mil. Kč na 106 akcí. Návrh rozpočtu na rok 2007 předpokládá pro tyto účely vyčerpat 95 mil. Kč. Lze konstatovat, že příspěvky se dotýkají zejména silniční a železniční infrastruktury.

□ Ke zpřístupnění železnice přispívá výraznou měrou i obnova stávajícího vozidlového parku, ať již formou nákupu nových vozidel, nebo modernizací stávajících (ta vzhledem k nižším nákladům převažuje). Většina takto pořízených vozidel je koncipována jako nízkopodlažní a ze strany státu je na jejich pořízení

poskytnuta vyšší podpora právě z důvodu zlepšení možnosti pohybu osob s omezenou schopností pohybu a orientace.

□ Od roku 2006 byla do programu nově zařazena podpora pořízení informačních systémů pro nevidomé a slabozraké na bezbariérových trasách budovaných městy a obcemi. Tento trend pokračoval i v roce 2007.

□ Moderní komunikační a informační systémy v automobilech IVIS a ADAS mohou pomoci starším řidičům tím, že sníží složitost, nejistotu řidiče a nabídnou vhodnou formu náhrady za oslabené smysly (systém pro lepší viditelnost).

□ V souladu s Dopravní politikou České republiky je připravován nový program podpory obnovy vozidel veřejné dopravy na léta 2008 až 2013. Cílem programu bude pokračovat ve zvyšování přístupnosti veřejné dopravy osobám se sníženou schopností pohybu a orientace.

□ V rámci veřejně prospěšných programů vyhlašovaných pro občanská sdružení v tělovýchově a sportu programem V. Národního programu rozvoje sportu pro všechny se pokračuje ve vyhlašování podprogramu podpory speciálních projektů celostátního rozsahu zaměřeného na seniory. K tomuto programu se hlásí občanská sdružení, jako je Česká obec sokolská, Česká asociace sportu pro všechny, OREL, Klub českých turistů (který má velkou část svých aktivit zaměřenou na seniory) a některé další menší organizace. Intenzivně se rovněž problematikou pohybových aktivit seniorů zabývají na Fakultě tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy v Praze a Fakultě tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci. Finanční dotace na uvedený program, která vychází z počtu předložených projektů, činí každoročně průměrně 2 500 tis. Kč.

VI. Zdravotní péče

Péče o zdraví seniorů má pro společnost vzrůstající důležitost nejen v rovině etické, ale také v souvislosti s ekonomickou situací společnosti. Nárůst počtu seniorů, kteří potřebují a budou potřebovat zdravotní péči, povede k rostoucím požadavkům na systémy zdravotní péče. Zároveň je potřebné podporovat zájem a účast všech generací na programech prevence a péče o zdraví.

Program v této části obsahuje vymezení priorit v oblasti zdravotní péče. Program zdůrazňuje potřebu zvýšit účinnost a účelnost zdravotní péče, potřebu restrukturalizace a reprofilizace zdravotnických zařízení, posílení role pacienta a rozvoj primární zdravotní péče a služeb na komunitní úrovni.

Za tímto účelem program stanovil například vytvořit rámec pro poskytování flexibilních služeb v komunitě, zlepšovat koordinaci zdravotní péče a sociálních služeb, vyřešit hrazení zdravotní péče chronických, ošetrovatelsky náročných pacientů ve zdravotnických zařízeních a v zařízeních sociální péče a definovat měřítko kvality péče o ně, vytvořit legislativní předpoklady pro vznik variabilních zařízení (zdravotně sociálních a sociálně zdravotních) na úrovni komunity, podporovat výzkumné projekty v oblasti poskytování integrované domácí péče.

- Dlouhodobá péče je poskytována nejen v ústavních zdravotnických zařízeních, ale také v domácím prostředí. Síť zařízení poskytujících domácí zdravotní péči začala být budována až po roce 1990. V současné době ji tvoří 494 pracovišť s téměř 3 500 pracovníky celkem (fyzické osoby - z toho 73 % sester). Nepřetržitou dostupnost (24 hodin) vykazuje 88 % agentur. V roce 2005 využilo služeb domácí zdravotní péče (DZP) 142,5 tisíc klientů, z toho 77 % ve věku 65 a více let. Většina domácí péče (90 %) byla indikována praktickým lékařem, jen 10 % péče je indikováno ošetřujícím lékařem při ukončení hospitalizace. Z celkového počtu klientů představují chroničtí pacienti 86 %, pacienti s hospicovou péčí 4 %. Na 1 zdravotnického pracovníka nelékaře připadá v průměru denně 7 - 8 návštěv, na 1 klienta v průměru za rok 43 návštěv. Z celkového počtu výkonů bylo 60 % provedeno u mobilních pacientů, 40 % u imobilních pacientů. Necelých 6 % výkonů provedli pracovníci domácí péče klientům po jednodenním zákroku.
- Prodloužení aktivního stárnutí je do značné míry závislé na zdravých životních a zejména pracovních podmínkách. Priority v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci jsou formulovány v Národní politice bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a Národním akčním programu bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na rok 2007. Koordinaci v této oblasti zajišťuje Rada vlády pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci, která funguje na tripartitní bázi.
- V roce 2005 byla poprvé vyhlášena soutěž Podnik podporující zdraví. Předmětem hodnocení této soutěže je úroveň péče o zdraví zaměstnanců v organizaci, a to jak povinná součást této péče daná legislativou České republiky, tak součást nadstavbová, tj. opatření na podporu zdraví na pracovišti. Za dva roky pořádání bylo oceněno 17 podniků s 35 000 zaměstnanci. V roce 2007 budou pravidla soutěže uzpůsobena pro možnost většího zapojení malých a středních podniků.
- Mimo to se organizace řízené MZ zapojují do Mezinárodních projektů na podporu zdraví na pracovišti. Od roku 2005 probíhá Evropský projekt „Dragon-fly“

EC 2004316 (2005-2009) „Rozvoj struktur pro rozšiřování dobré praxe v oblasti podpory zdraví na pracovišti v přistupujících a kandidátských zemích (Development of Structures for Dissemination of Good Practice in the Field of Workplace Health Promotion in the Acceding and the Applicant Countries)“ (za ČR toto zaštiťuje SZÚ), který je zaměřen na zmapování a rozšíření národní infrastruktury v oblasti podpory zdraví na pracovišti. Dalším projektem pro léta 2006 - 2009 je Project Move Europe EC 2005303 „Evropa v pohybu - kampaň pro zlepšení podpory zdraví na pracovišti orientované na zdravý životní styl v Evropě (A Campaign for the Improvement of Lifestyle-related Workplace Health Promotion in Europe)“. Úkolem projektu je koordinace celostátní kampaně pro zaměstnavatele, která bude zaměřena na zdravý životní styl zaměstnanců a která bude probíhat ve všech evropských zemích.

VII. Komplexní sociální služby

Nárůst počtu seniorů a rostoucí potřeba sociální péče a sociálních služeb musí vést k rozvoji sociálních systémů tak, aby reflektovaly různost sociální situace seniorů a minimalizovaly riziko sociálního vyloučení a institucionalizace.

Program v této části obsahuje vymezení priorit v oblasti sociálních služeb. Zdůrazňuje potřebu reflektovat různost potřeb seniorů a potřebu minimalizovat riziko sociálního vyloučení a institucionalizace. Cílem programu je vytvořit takový systém komplexních sociálních služeb, který seniorům umožní setrvat v přirozeném domácím prostředí, podpoří udržení jejich nezávislosti a důstojného prožití této fáze života a současně zajistí pomoc rodinám, které pečují o nesoběstačné seniory.

Za tímto účelem program stanovil například zpracovat právní úpravu sociálních služeb, která bude obsahovat řešení spolupráce se zdravotnickými zařízeními, zajištění dostupnosti sociálních služeb a informovanosti o službách, povede k rozšíření nabídky služeb a transformaci současných zařízení na polyfunkční centra nabízející co nejširší spektrum služeb pro seniory v daném regionu, zajištění důstojné péče v residenčních zařízeních a rozvoj služeb podporujících setrvání v domácím prostředí, stanovení kvalifikačních předpokladů pracovníků v sociálních službách a kritérií posuzování nepříznivé zdravotní a sociální situace.

- Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, který vypracovalo MPSV, vytváří podmínky pro zvýšení kvality a rozšíření nabídky sociálních služeb. Zákon legislativně zakotvuje jednotlivé typy sociálních služeb, nárok na poskytnutí základního sociálního poradenství o možnostech řešení nepříznivé sociální situace, zavádí systém registrace poskytovatelů sociálních služeb a upravuje kontrolu sociálních služeb, jejíž nedílnou součástí je kontrola kvality poskytování sociálních služeb s využitím stanovených standardů kvality. Registraci a inspekci poskytovatelů sociálních služeb provádějí krajské úřady a MPSV. Zákon dále zavádí příspěvek na péči ve výši 2000 až 11 000 Kč, jehož příjemcem je osoba potřebující sociální službu. Výše příspěvku je stanovena podle stupně závislosti, který vychází z objektivizovaného zhodnocení míry soběstačnosti a potřeby péče. Příspěvek na péči nahradil dosavadní zvýšení důchodu pro bezmocnost a příspěvek při péči o blízkou nebo jinou osobu, což znamená zjednodušení systému. Zákon rovněž upravuje předpoklady pro výkon povolání sociálních pracovníků, použití opatření omezujících pohyb osob atd. Pozornost sociálních pracovníků a všech subjektů poskytujících sociální služby se zaměřuje na vyhledávání seniorů, kteří se nacházejí v nepříznivé zdravotní a sociální situaci. Aplikace zákona přispívá ke zvýšení místní, časové i ekonomické (zejména u služeb terénních) dostupnosti sociálních služeb, k vytváření nových forem služeb a péče a vytvoření podmínek pro důstojný a aktivní život obyvatel residenčních zařízení pro seniory. Zajištění dostupnosti sociálních služeb je dle zákona o sociálních službách v kompetenci obcí a krajů, které mají podle zákona zjišťovat potřeby poskytování sociálních služeb osobám nebo skupinám osob na svém území, zpracovávat střednědobý plán rozvoje sociálních služeb a zajišťovat dostupnost informací o možnostech a způsobech poskytování sociálních služeb na svém území. Zákon přispívá také k integraci sociální a zdravotní péče, k zajištění poskytování sociálních služeb v souladu se standardy kvality sociálních služeb, které stát garantuje vydáváním

oprávnění k poskytování sociálních služeb a průběžnou inspekci kvality služeb, a k rozvoji takových sociálních služeb, které pomáhají udržet dosavadní způsob života v domácím prostředí a umožňují zachování většiny sociálních vazeb.

□ MPSV podporuje rozvoj neústavních služeb pro seniory vyhlášením dotačních titulů na pilotní projekty. Mezi priority patřil v roce 2004 a 2005 také program podpory inovativních projektů v oblasti komunitního plánování a zavádění standardů kvality sociálních služeb.

VIII. Společenské aktivity

Program v této části uvádí, že „co nejširší účast seniorů na společenském životě je nezbytnou podmínkou rozvoje společnosti, zdravých postojů ke stárnutí a stáří, ke vzájemnému respektu a solidaritě generací.“ Program zdůrazňuje zapojení seniorů do všech společenských i občanských aktivit.

Za tímto účelem program stanovil například rozvíjet komunitní seniorská centra, příležitosti pro individuální rozvoj, zpracovat koncepce péče o stárnoucí a bývalé pracovníky, podporovat kulturní, sociální, sportovní aktivity seniorů a mezigenerační vazby, rozšiřování informačních, aktivizačních a vzdělávacích programů v masmediích.

- MPSV ve spolupráci s dalšími resorty zpracovalo Národní zprávu o strategiích sociální ochrany a sociálního začleňování ČR na léta 2006 až 2008, která byla schválena vládou ČR usnesením ze dne 30. srpna 2006 č. 1028. Zpráva je základním strategickým dokumentem v oblasti sociální ochrany, sociálního začleňování a zdravotní a dlouhodobé péče. Národní zpráva shrnuje problémy, se kterými se Česká republika potýká v oblasti podpory sociální soudržnosti, boje s chudobou a sociálním vyloučením, modernizace důchodového systému a systému zdravotní a dlouhodobé péče. V rámci Národní zprávy o strategiích sociální ochrany a sociálního začleňování byly Evropské komisi předkládány tyto strategické dokumenty: Národní akční plán sociálního začleňování (NAPSI), Národní strategická zpráva o důchodech, Národní strategie zdravotní a dlouhodobé péče.
- MPSV v rámci své dotační politiky podporuje nestátní neziskové subjekty, které rozvíjejí společenské aktivity a přispívají k začlenění seniorů na komunitní úrovni.
- MPSV se podílelo na mezinárodních projektech zaměřených na sociální začleňování, např. spolu s humanitárním občanským sdružením Život 90 bylo jedním z partnerů projektu „Od izolace k začlenění“, který se zaměřuje na sociální začleňování rizikových skupin starších osob. V rámci tohoto projektu MPSV spolupracovalo s Královéhradeckým krajem, pro který byl zpracován regionální plán sociálního začleňování starších osob. Dalším výstupem projektu je vypracování metodiky tvorby regionálních akčních plánů a vytvoření databáze inovativních opatření a příkladů dobré praxe (viz www.i2i-project.net).
- Ministerstvo kultury (dále jen „MK“) podporuje ročně 10 až 12 projektů pro seniory, a to v rámci výběrových dotačních řízení na podporu neprofesionálních uměleckých aktivit (zejména v oborech film, video, divadlo, výtvarné obory a pěvecké sbory) a tradiční lidové kultury. Každoročně dosahuje podpora těchto projektů pro seniory přibližně 1 mil. Kč.
- MK prostřednictvím Národního informačního poradenského střediska pro kulturu (dále jen NIPOS) realizuje celostátní šetření kulturní dimenze života seniorů. Cílem šetření je zkoumat kulturní potřeby, srovnat je s kulturní nabídkou, popsat objektivní bariéry, které brání širší účasti starších občanů na kulturním životě. Nad rámec šetření jsou zjišťovány názory této skupiny na její postavení ve společnosti a spokojenost se svým životem. První rok šetření byl věnován zkoumání kulturních potřeb, další (2007) je zaměřen na komparaci se stávající kulturní nabídkou. Z prvních výsledků je zřetelné, že více než polovina seniorů žije bez partnera. I

když prakticky každý druhý má zdravotní potíže, denně vychází víc než 80%. Většina seniorů pravidelně sleduje rozhlas a televizi, cca 60% má mobilní telefon. Pouhá 3% má počítač a připojení k internetu. Mezi zájmy dominují literatura, historie, film a také politika. Ve spektru televizní nabídky převažují cestopisné pořady. 43% seniorů má vnoučata do 15 let, pouhých 12% s nimi tráví čas několikrát do měsíce, jezdí s nimi na výlety a nebo navštěvují kulturní akce.

- S využitím zahraničních zkušeností byla v roce 1995 koncipována Národní přehlídka seniorského divadla. Jako bienále se konala na různých místech ČR. Přehlídka umožňuje setkání seniorských divadelníků, kteří jsou většinou částí mezigeneračních divadelních souborů.

- NIPOS spolupracuje s akcí Seniorforum. Koná se od r. 1993, z toho od r. 2003 je pod patronací mezinárodní nevládní organizace neprofesionálního filmu UNICA. Jde o jedinou takto vymezenou soutěž (filmaři od 58 let) nejen v ČR, ale pokud je nám známo, i na světě. Pořadatelem je Klub amatérských filmařů v Kroměříži.

- NIPOS využívá na svých akcích rovněž seniorské folklorní skupiny, které se v posledních deseti letech začaly utvářet u mnoha folklorních souborů buď jako jejich součást nebo jako samostatná složka.

- V oblasti masmedií jsou rozvíjeny pořady cílené na specifické problémy starších osob. Je třeba uvést, že právě nejvíce posluchačů Českého rozhlasu pochází z řad seniorů, a proto by jim měl Český rozhlas nadále nabízet co nejširší škálu programů, ale zároveň je také stimulovat k užívání internetu a dalších komunikačních technologií.

- Zákon o České televizi stanoví povinnost České televize opatřovat alespoň 70 % vysílaných pořadů skrytými nebo otevřenými titulky pro sluchově postižené nebo simultánním tlumočením do znakové řeči. Pro úplnost je třeba uvést novelu zákona č. 273/1993 Sb., o některých podmínkách výroby, šíření a archivování audiovizuálních děl, o změně a doplnění některých zákonů a některých dalších předpisů, ve znění pozdějších předpisů, podle které je od 1. ledna 2007 distributor českého audiovizuálního díla zpřístupňovaného prostřednictvím rozmnoženin s možností nastavení titulků povinen opatřit tyto rozmnoženiny skrytými titulky pro potřeby osob sluchově postižených, mezi nimiž je významnou i skupina takto postižených seniorů.

- Zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy v rámci standardů vybraných veřejných služeb poskytovaných muzei a galeriemi, stanovuje zpřístupňování sbírek a programů kromě jiných specifických skupin též seniorům. Organizace sdružující seniory i jednotlivce mají v oblasti kultury zájem o průběžné informace o slevách poskytovaných na kulturní programy. Informace z působnosti všech útvarů MK, a to zejména příspěvkových organizací, je zveřejněna na internetových stránkách MK, adresa www.mkcr.cz v rubrice Kultura. Zájem o zpřístupnění kulturních programů pro seniory přijímá MK s povděkem. Proto učinilo vnitřní opatření, aby tato zveřejněná informace byla pravidelně aktualizována, vždy k termínu 20. dubna nebo 20. září v souvislosti se zahájením turistické nebo divadelní sezóny.

- Významnou aktivitou pro naplňování sociálních, kulturních a občanských práv seniorů je Univerzita třetího věku (dále jen „U3V“). Od roku 1990 otevřely některé vysoké školy přístup zájemcům z řad seniorů a umožnily jim studium ve vybraných tematických jedno- až čtyřsemestrových kurzech. Postupně stále více vysokých

škol uskutečňovalo kurzy v rámci U3V, v kalendářním roce 2006 pořádalo U3V celkem 19 veřejných vysokých škol, které nabízely seniorům kurzy různého zaměření na svých fakultách. Uvádíme některá témata: biologie člověka, význam prevence v medicíně, humanitní obory v medicíně, egyptologické bádání, filmový seminář, česká literatura od roku 1945, právo, morálka, hospodářství, paleontologie, chemie kolem nás, ontogeneze a fylogeneze člověka, práce s počítačem, kurz digitální fotografie a další. Celkový počet seniorů zapojených v akademickém roce do vzdělávacích procesů různého typu je průměrně 15 tisíc osob. Finanční dotace byla pro tyto kurzy 8 500 tis. Kč v roce 2004, 8 372 tis. Kč v roce 2005, 8 435 tis. Kč v roce 2006 a 13 978 tis. Kč v roce 2007.

□ V roce 2005 a 2006 uspořádala Asociace univerzit třetího věku (dále jen „AU3V“) mezinárodní konference o univerzitním vzdělávání seniorů. Z přednesených referátů vyplynulo, že zájem realizátorů i studentů se pomalu přesouvá do oblasti mezilidských vztahů a je intenzivně zkoumána perspektiva dalšího zapojení seniorů do mezigeneračních dialogů. České univerzity jsou aktivně zapojeny do několika evropských projektů v rámci systému ERASMUS-SOKRATES- GRUNDTVIG.

□ AU3V se pomocí ustavených odborných komisí také snaží přispět k řešení problémů, které rozvoj seniorského vzdělávání přináší. Patří sem otázky legislativní (právo na používání názvu U3V, akreditace kurzů, možnosti profesního využití získaných vědomostí), odborné (forma přednášek a kurzů) i ekonomické (způsob dlouhodobě udržitelného systému financování seniorského vzdělávání). Aktuální zprávy a zápisy ze všech jednání jsou uveřejňovány na stránkách internetového zpravodaje www.vutbr.cz/AU3V. Zde jsou také zveřejněny závěrečné zprávy o řešení projektu na podporu infrastruktury v letech 2005 a 2006.

□ Na podporu infrastruktury (komunikační a informační prostředky, vybavení informačních a administrativních center) U3V na 19 vysokých školách byla od roku 2004 každoročně poskytnuta finanční dotace cca 15 000 tis. Kč.

□ Kurzy informační technologie nabízejí jednak některé vysoké školy v rámci U3V, jednak jsou zajišťovány v rámci projektů Státní informační politiky ve vzdělávání (SIPVZ). Odbor MŠMT SIPVZ vyhlásil v rámci svého dotačního programu řízeným Metodickým pokynem k projektům v rámci realizace SIPVZ okruh určený pro cílovou skupinu Veřejnost s touto specifikací: Okruh E – projekty podporující informační gramotnost veřejnosti znevýhodněných skupin obyvatelstva. Projekty tohoto typu jsou realizovány na školách. Jde zpravidla o školení, které je určeno seniorům, rodičům na rodičovské dovolené a nezaměstnaným rodičům žáků školy. Tyto kurzy probíhají ve školních počítačových učebnách, učitelé vytvářejí výukové materiály vhodné pro tyto cílové skupiny a metodické postupy, které zohledňují jejich specifické potřeby. Všechny počítačové učebny na školách, kde se provádí školení pro veřejnost, jsou připojeny k internetu a základy práce na internetu a s elektronickou poštou tvoří páteř výukových programů těchto kurzů. Školy řeší tyto projekty na regionální úrovni a mohou tedy vhodně zacílit své programy v souladu s potřebami dané lokality a získat zároveň podporu ze strany zřizovatelů (na úrovni obec, kraj).

□ Vzdělávání veřejnosti v oblasti ICT bylo ve sledovaném období realizováno ve spolupráci s MPSV (rekvalifikace) a Ministerstvem informatiky (dále jen „MI“) (Národní program počítačové gramotnosti). MŠMT se soustředilo na masivní vzdělávání pedagogických pracovníků. Více než 84 % pedagogických pracovníků

prošlo minimálně úvodním kurzem základů práce s počítačem (25 hodin). Polovina pedagogů pak dále absolvovala navazující školení vyššího typu (dalších 30 a více hod). Pro účely tohoto školení bylo ve školách vybudováno 745 školicích středisek SIPVZ, kde působilo více než 4500 certifikovaných lektorů.

□ V roce 2005 bylo podpořeno v rámci rozvojových projektů škol a školských zařízení 46 projektů předkládaných MŠMT školami. Tyto projekty si kladly za cíl vzdělávat rodiče žáků škol, další pak byly spojeny se zvyšováním ICT gramotnosti občanů ze sociálně slabších vrstev. V roce 2006 bylo obdobným způsobem s podporou MŠMT realizováno dalších 76 projektů.

□ V rámci Národního programu rozvoje sportu pro všechny a stejnojmenného programu je vyhlašován podprogram „Podpora programů zaměřených na pohybové aktivity občanů starších 60 let“. Podprogram je určen některým specializovaným občanským sdružením v oblasti sportu, které mají svoji činnost zaměřenou i na tuto věkovou skupinu občanů. Lze konstatovat, že projekty zaměřené na tuto věkovou skupinu byly vždy zohledněny, ale projektů podaných na tuto věkovou kategorii je poměrně málo. Problematice tělovýchovy a sportu seniorů se též věnují Fakulta tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy v Praze a Fakulta tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci s bakalářským a magisterským studijním programem „Aplikovaná tělesná výchova“ a „Rekreologie“.

□ V rámci podprogramu „Podpora programů zaměřených na pohybové aktivity občanů starších 60 let“ se nadále daří zapojovat seniory zejména do funkcionářské činnosti v oblasti sportu, do zabezpečení činnosti provozů víceúčelových hřišť a do oblasti cvičitelské nebo trenérské.

IX. Vzdělávání.

Program v této části zdůrazňuje význam vzdělávání pro udržení nezávislosti, sociální integrace, posílení sociálních vazeb, rozvoj znalostí a uplatnění na trhu práce. Důraz je kladen na vyrovnání se s požadavky moderní společnosti a naplnění zájmů a potřeb seniorů.

Za tímto účelem program stanovil například připravit koncepci celoživotního učení, podporovat univerzity třetího věku (U3V), akademie třetího věku, centra vzdělávání, zapojení České republiky do mezinárodních struktur a programů, rozvoj mezigeneračního vzdělávání, realizovat výukové, informační a rekvalifikační programy, zajistit připravenost pracovníků veřejných služeb na práci se seniory.

- Vláda ČR schválila usnesením č. 761 ze dne 11. července 2007 Strategii celoživotního učení, ve které je učení pojímáno jako celoživotní proces. Strategie se skládá ze sedmi hlavních strategických směrů, jimiž jsou uznávání a prostupnost, rovný přístup, funkční gramotnost, sociální partnerství, stimulace poptávky, kvalita a poradenství. V rámci druhého strategického směru „rovný přístup“ je stanoven základní cíl podporovat dostupnost a rovnost šancí v přístupu ke vzdělávacím příležitostem během celého životního cyklu. Pro implementaci tohoto bodu jsou navrhovány opatření vedoucí k rozšíření nabídky vzdělávacích příležitostí, její rozmanitost a dostupnost. Strategie celoživotního učení bude rozpracována implementačním plánem, který dle téhož usnesení předloží MŠMT do konce roku 2008.
- Dne 1.8.2007 nabyla účinnosti ustanovení zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání), která umožňuje získat celostátně platné osvědčení o uznání dílčí kvalifikace na základě zkouškou ověřených znalostí a dovedností bez ohledu na způsob jejich získání – tedy uznávání výsledků neformálního vzdělávání a informálního učení. V této souvislosti je tvořena tzv. Národní soustava kvalifikací, která je naplňována v rámci stejnojmenného projektu MŠMT spolufinancovaného z ESF. Národní soustava kvalifikací popisuje prostřednictvím konkrétních kompetencí kvalifikace, které jsou samostatně uplatnitelné na trhu práce. Implementaci zákona a jeho využití v praxi MŠMT podporuje také prostřednictvím projektu UNIV (Uznávání výsledků neformálního vzdělávání a informálního učení v sítích škol poskytujících vzdělávací služby pro dospělé), který je rovněž spolufinancován z ESF a v rámci kterého vznikají na školách centra celoživotního učení.
- MŠMT podporuje Projekt SENIOR, který využívá organizace poskytující vzdělávací služby pro dospělé a je založen na spolupráci resortu školství, mládeže a tělovýchovy a krajských organizací, které již vzdělávací služby pro dospělé poskytují. V současné době pracují vzdělávací centra v Moravskoslezském a Libereckém kraji a v dalších krajích zahájí činnost v nejbližší době. Národní ústav odborného vzdělávání ve spolupráci s centry vzdělávání připraví výukové, informační a rekvalifikační programy pro seniory, část těchto programů – zejména zájmového zaměření – bude mít charakter společných vzdělávacích programů s mladou generací. Rekvalifikační programy současně musí reagovat na potřeby trhu práce v daném regionu. Centra vzdělávání prostřednictvím svých škol pak

budou realizovat programy Akademie třetího věku – některé ze sítě jejich škol již podobné programy s podporou městských úřadů realizují a je o ně v uvedené věkové skupině velký zájem. Národní ústav odborného vzdělávání ve spolupráci s centry vzdělávání a se sociálními partnery (ÚP, MěÚ, domovy důchodců, zaměstnavatelé) bude podnikat kroky potřebné pro zajištění kvality realizace programů. Veškeré koncepční materiály vytvořené v rámci projektu SENIOR i praktické zkušenosti z realizace projektů budou k dispozici dalším postupně zřizovaným vzdělávacím centřům, popř. dalším zájemcům splňujícím podmínky pro tuto činnost.

□ Na úrovni předškolního a základního vzdělávání je výchova mladé generace k úctě ke stáří včleněna organicky a přiměřeně pro danou věkovou kategorii do vzdělávacích programů, které jsou závazné. Je to Rámcový vzdělávací program (RVP) pro předškolní vzdělávání (byl vydán opatřením ministryně dne 3.1.2005) a Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (byl vydán opatřením ministryně dne 13.12.2004).

□ V roce 2005 MŠMT podpořilo v rámci Programu podpory kladných mezigeneračních vztahů projekt „Mezigenerační vztahy a stárnutí v RVP“, který vznikl ve spolupráci Kruhu Obecné a Občanské školy s Diakonií Českobratrské církve evangelické a je určen učitelům občanské výchovy a základů společenských věd. Navazuje na projekt Senior a já, který Diakonie ČCE realizovala v roce 2005, a zároveň je součástí dlouhodobého záměru Kruhu Obecné a Občanské školy poskytnout odbornou základnu pro učitele občanské výchovy v souvislosti se zaváděním Rámcového vzdělávacího programu. Výstupy projektu jsou k dispozici pro učitele a další zájemce jako jeden z možných příkladů implementace daného tématu do výuky a realizace v dalším vzdělávání učitelů na webových stránkách MŠMT (<http://www.msmt.cz/vzdelavani/mezigeneracni-vztahy-a-starnuti-v-svp-1>). Další materiály jsou zpracovávány Výzkumným ústavem pedagogickým pro metodický portál www.rvp.cz.

X. Bydlení

Program zdůrazňuje význam odpovídajícího bydlení pro zachování sociálních vazeb a zachování možnosti života ve vlastním přirozeném sociálním prostředí. Cílem programu v této části je proto „vytvářet podmínky pro důstojné a přiměřené bydlení seniorů, poskytovat seniorům podporu při přizpůsobení bydlení jejich potřebám, zlepšovat podmínky bydlení seniorů s důrazem na jeho individuální charakter, chápat tato opatření jako prevenci a oddálení institucionalizace.“

Za tímto účelem program stanovil například realizovat program výstavby podporovaných bytů (byty upravitelné a chráněné), podporovat výzkum v oblasti bydlení seniorů a jejich potřeb, poskytovat odborné informace potřebné pro výstavbu a rekonstrukci objektů sociálních služeb, v návaznosti na standardy kvality sociálních služeb.

□ Důležitou podmínkou života v komunitě je bydlení přizpůsobené potřebám starších osob. Ministerstvo pro místní rozvoj (dále jen „MMR“) a Státní fond rozvoje bydlení (dále jen „SFRB“) ve svých programech stanovují podmínku, že v případě výstavby deseti a více nájemních bytů, které jsou podpořeny dotací, musí být nejméně 10 % bytů upravitelnými byty. Jedná se o byty, kde jsou provedeny základní stavebně technické úpravy, které umožňují uspokojování bytových potřeb osob s omezenou schopností pohybu a orientace. Tyto byty jsou připraveny pro další doplnění zařízovacími předměty či kompenzačními pomůckami podle konkrétního postižení a individuálních potřeb nájemce.

□ Cílem Programu výstavby podporovaných bytů je výstavba nájemních bytů ve vlastnictví obcí pro osoby, které jsou znevýhodněny v přístupu k bydlení nejen příjmově, ale také z dalších důvodů (např. zdravotní stav, věk, nepříznivé sociální či životní okolnosti atd.) a jsou tak ve větší míře ohroženy sociálním vyloučením. Poskytnutí dotace je podmíněno zajištěním sociálních služeb. Program vymezuje tři dotační tituly:

- chráněné byty - pro osoby se zdravotními problémy, všechny chráněné byty musejí být upravitelné, tj. bez dalších stavebních úprav splňující základní požadavky bezbariérovosti. Budova, ve které se nacházejí chráněné byty, musí splňovat obecné technické požadavky zabezpečující užívání staveb osobami s omezenou schopností pohybu a orientace. Chráněné byty splňují požadavky na bydlení seniorů se sníženou soběstačností, neboť podmínkou poskytnutí dotace je zajištění poskytování sociálních služeb podle individuálních potřeb nájemců.

- byty na půl cesty - pro osoby a domácnosti se sociálními handicap, které žijí konfliktním způsobem života

- vstupní byty - pro osoby, které ani za využití všech stávajících nástrojů sociální a bytové politiky nemají přístup k bydlení

□ V roce 2006 pokračovala realizace dvou programů na podporu bydlení zaměřených na domácnosti, které se nemohou finančně podílet na pořízení bytu, případně jsou ještě navíc znevýhodněné ze zdravotních či dalších důvodů. Státní podpora byla zaměřena na:

- výstavbu nájemních bytů pro osoby s nízkými příjmy (v letech 2003 až 2005 financováno MMR, v letech 2003-2006 financováno SFRB).
- Budoucí senioři, pro které je vlastnické bydlení nedostupné, ale kteří mají dostatek finančních prostředků na to, aby se mohli na financování výstavby alespoň částečně podílet a mohli platit nákladové nájemné, mohou od roku 2006 využít státní pomoc poskytovanou na základě zákona o podpoře výstavby družstevních bytů (zákon č. 378/2005 Sb., a nařízení vlády č. 465/2005 Sb.). Zákon umožňuje bytovým družstvům získat podporu na výstavbu družstevních bytů pro své členy – budoucí nájemce družstevních bytů. Státní podpora poskytovaná SFRB spočívá v poskytování investiční dotace a nízkouročeného úvěru na výstavbu družstevních bytů. U podporovaných bytů (2003-2006 financováno MMR).

□ **Ministerstvo zemědělství (dále jen „Mze“)** se podílí na přípravě projektu domů KLAS. Domy KLAS - venkovské domy klidného aktivního stáří navazují na zkušenosti francouzské koncepce MARPA. Cílem projektu je umožnit venkovským seniorům prožít své stáří důstojně a kvalitně v jim známém a blízkém venkovském prostředí a zabezpečit tak těmto starým lidem odpovídající kvalitu a dostupnost zdravotně sociálních služeb. Domy KLAS představují bezbariérový komplex garsoniér s malou předzahrádkou pro jednotlivce nebo pár, které zabezpečí soukromí a intimitu každého obyvatele domu. V rámci domu KLAS jsou i společné prostory (společenská místnost, jídelna) a 1 bytová jednotka pro personál. Dům KLAS je umístěn v obci v dostupné blízkosti venkovského života a návazných služeb – obchody, hospůdky, kadeřnictví, ordinace lékaře, obecní úřad, kulturní středisko, a je otevřen vnějšímu světu – rozhovory, setkání s obyvateli obce, pomoc dětem při školních úlohách, pozvání ke společnému jídlu s obyvateli apod. V domě KLAS žije okolo 15 seniorů, jednotlivců či dvojic, v přibližně deseti garsoniérách sestávajících z kuchyňky, pokoje a sociálního zařízení. Nemovitost je majetkem obce. Domy KLAS je možno pořídit rekonstrukcí stávajícího vhodného objektu nebo výstavbou na obecním pozemku. Mze uzavřelo Memorandum o spolupráci a vzájemné podpoře s příslušnými obcemi. Mze bude koordinovat realizaci projektu, zajišťovat potřebnou součinnost s MMR a MPSV. Bude využívat zkušeností ze spolupráce s francouzskou Vzájemnou zemědělskou pojišťovnou (MSA), které získalo v minulosti při zavádění sociálních programů na venkově.

□ MPSV posuzuje a ovlivňuje přípravu opatření bytové politiky z hlediska sociálních souvislostí. Do sociálních systémů zavedlo od 1. ledna 2007 dvě nové dávky zohledňující odůvodněné náklady na bydlení, které by měly přispět k tomu, aby všechny skupiny domácností včetně seniorů mohly bez vážnějších problémů uhrazovat rostoucí náklady na bydlení (především v souvislosti s uvolňováním nájemného a růstem cen energií). Napomáhá se tak k usnadnění života seniorů ve vlastním přirozeném sociálním prostředí.

□ MPSV se věnuje problematice bydlení seniorů také v rámci výzkumných aktivit realizovaných VÚPSV. Výzkumné práce dotýkající se seniorské problematiky zahrnují mj. i problematiku bydlení.

□ MPSV průběžně poskytuje investiční dotace zařízením sociálních služeb na záměry zohledňující standardy kvality sociálních služeb.

Souhrnné vyhodnocení plnění Programu

Program vychází z respektu k lidským právům a z jasně definovaných etických hodnot. Je programem pro celou společnost. Program stanovuje opatření, jejichž cílem je zajistit, aby dílčí politiky adekvátně reagovaly na změny ve věkové struktuře populace a změny ve společnosti a aby tyto změny byly využity ve prospěch občanů České republiky. Nejedná se o program pouze pro seniory, ale o program pro všechny generace. Stárnutí a příprava na stáří je pojímána jako celoživotní proces, v němž aktivní a nenahraditelnou roli hraje každý jedinec se svou individuální odpovědností.

Přijetí Programu přispělo k prohloubení diskuse o sociálních a ekonomických důsledcích demografického vývoje a o příležitostech a životních podmínkách starších osob v České republice. Priority a cíle stanovené v Programu byly promítnuty do aktivit jednotlivých ministerstev, což vyplývá i z informací o dosavadním plnění Programu, poskytnutých jednotlivými resorty. Tyto aktivity spočívaly jak v legislativních opatřeních, tak v podpoře projektů realizovaných prostřednictvím dotačních a dalších programů, jakož i v dalších činnostech.

V uplynulém období byl přijat zákon o sociálních službách (zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, který nabyl účinnosti dnem 1. ledna 2007. Došlo tím k významnému posunu v oblasti reformy systému sociálních služeb. Zákon upravuje širokou škálu terénních sociálních služeb a podporuje setrvání osob se sníženou soběstačností v jejich přirozeném sociálním (domácím) prostředí. Uvedený zákon obsahuje celou řadu nástrojů ke zvýšení kvality a dostupnosti sociálních služeb.

I přes novou právní úpravu vymezující povinnost dodržování standardů kvality poskytování sociálních služeb však nejsou pobytové sociální služby v mnoha případech zabezpečeny na potřebné úrovni. Šetření iniciovaná a prováděná ministryní pro lidská práva zjistila diskriminační chování a zneužívání starších osob (především finanční exploatace). Rovněž Úřad veřejného ochránce práv odhalil porušování lidských práv v pobytových zařízeních sociálních služeb.

Stále nedostatečná je promořenost populace sociální legislativou. Především staří lidé, a zvláště pak ti z nich, kteří jsou ohroženi sociálním vyloučením, se v nových právních předpisech neorientují. Nedokáží proto upravit své chování podle daných pravidel a vyvarovat se rizik. Nedokáží efektivně využívat nástroje zákona o sociálních službách. Zvláště varující jsou v této souvislosti signály o nesprávném využívání příspěvku na péči.

Postavení starších osob ve zdravotnictví vykazuje vážné problémy. Zejména pak chybí koncepce dlouhodobé péče. Geriatrická medicína je stále nedoceněna.

Svým usnesením ze dne 11. června 2007 č. 622 schválila vláda návrh zákona o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací (antidiskriminační zákon), který umožní postihovat a bránit se vůči diskriminaci na základě věku a dalších diskriminačních důvodů v oblasti přístupu k zaměstnání, podnikání, v oblasti vzdělávání, zdravotní péče, sociálního zabezpečení, bydlení a v dalších oblastech.

Podle zástupců zaměstnanců je nezbytné uvést, že návrh antidiskriminačního zákona je postaven na principu soukromé iniciativy oběti diskriminace. Bude tedy jen

a jen věcí oběti diskriminace domáhat se zdlouhavou a nákladnou soudní cestou nápravy zavadového stavu.

Dnem 1. října 2004 nabyl účinnosti nový zákon o zaměstnanosti (zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů), který zakazuje přímou i nepřímou diskriminaci v oblasti zaměstnanosti a ukládá účastníkům právních vztahů podle tohoto zákona (úřadům práce, zaměstnavatelům ad.) zajišťovat rovné zacházení se všemi fyzickými osobami, které uplatňují právo na zaměstnání.

V říjnu 2005 schválila vláda Národní koncepci rodinné politiky. Po roce 1989 se jedná o první materiál svého druhu, jehož cílem je posílit pozici rodiny v české společnosti, vytvořit všestranně příznivější společenské klima i podmínky pro rodinu. Koncepce obsahuje mimo jiné opatření na podporu pečující rodiny a pečujících osob.

V červenci roku 2004 schválila vláda první Národní akční plán sociálního začleňování na léta 2004-2006, jehož cílem je zajistit problémům chudoby a sociálního vyloučení náležitou pozornost a přispět k jejich řešení. Česká republika se tak naplno zapojila do celounijního procesu sociálního začleňování a otevřené metody koordinace.

K významným změnám docházelo i v základním důchodovém pojištění. Reformní opatření jsou přijímána průběžně. Zatím posledním významnějším opatřením byly parametrické změny základního důchodového pojištění přijaté v souvislosti s reformou veřejných rozpočtů v roce 2003 s účinností od 1. ledna 2004. V první polovině roku 2004 vznikl na základě politické dohody Tým expertů (tzv. Bezděkova komise), který na přelomu let 2004 a 2005 provedl analýzy jak současného základního důchodového pojištění a jeho možných parametrických úprav, tak také návrhů na reformu tohoto systému předložených jednotlivými politickými stranami. Závěrečná zpráva pak byla publikovaná v červnu 2005. Po dalších politických jednáních byl koncem roku 2005 připraven návrh „Dohody politických stran“ o dalším pokračování důchodové reformy. Tato Dohoda však nakonec nebyla podepsána. Podle Programového prohlášení vlády by měla důchodová reforma pokračovat ve třech etapách. Návrh zákona připravený v rámci I. etapy prací na parametrických změnách důchodového pojištění obsahuje soubor opatření, která by měla stabilizovat základní důchodové pojištění. Navrhovaná konkrétní opatření se týkají výdajové strany základního důchodového pojištění a lze je členit na část týkající se doby pojištění a náhradní doby pojištění, část týkající se podmínek nároku na důchod, část týkající se výše důchodu, část týkající se podmínek nároku na výplatu důchodu a část týkající se změny definice invalidity. Příslušný návrh paragrafovaného znění novely zákona o důchodovém pojištění a dalších zákonů, který již prošel meziresortním připomínkovým řízením. Navrhovanými opatřeními se v současné době zabývá Politická komise pro důchodovou reformu. S předložením materiálu vládě se počítá v prosinci 2007. V rámci stávající právní úpravy zůstává i nadále otevřenou otázkou řešení tzv. slovenských důchodů.

Dne 30. března 2006 byl schválen zákon č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů, který nabyl účinnosti v plném rozsahu 1. srpna 2007. Cílem zákona je podpora dalšího vzdělávání, zejména prostřednictvím nastavení motivačních nástrojů jak pro

účastníky dalšího vzdělávání, tak i pro zaměstnavatele. Zákon chce podpořit účast na vzdělávání u všech věkových kategorií.

Dne 11. července 2007 schválila vláda ČR usnesením č. 761 Strategii celoživotního učení, ve které je učení pojímáno jako celoživotní proces. Samotný dokument „Strategie“ se skládá ze čtyř částí. První část uvádí do problematiky, objasňuje jednotlivé pojmy související s celoživotním učením a sleduje pojetí celoživotního učení v dosavadních strategických dokumentech ČR a EU. Druhá část se zabývá analýzou stávající situace, následná třetí strategická část se snaží o řešení analyzované situace a navrhuje sedm strategických směrů pro rozvoj celoživotního učení (uznávání/prostupnost, rovný přístup, funkční gramotnost, sociální partnerství, stimulace poptávky, kvalita a poradenství).

Za trvání Programu byly rovněž podpořeny projekty zaměřené na celoživotní vzdělávání a vzdělávání seniorů.

V letech 2004 a 2005 byl realizován Národní program počítačové gramotnosti, který zdůrazňoval princip rovných příležitostí občanů v oblasti přístupu k informačním technologiím a byl cílen na starší věkové skupiny obyvatel.

Dle názoru zástupců odborné veřejnosti a nestátních neziskových organizací však celoživotní učení ani celoživotní vzdělávání není dostatečně podporováno ze státního rozpočtu. Nedostatečná úroveň technologické gramotnosti je přitom častou příčinou sociálního vyloučení.

V daném období byly učiněny další významné kroky a opatření mající za cíl zajištění bezbariérovosti veřejné dopravy a budov.

Problematice související se stářím a stárnutím byla věnována pozornost ve výzkumné činnosti resortů a jejich organizací.

V rámci dalších aktivit podporovaly resorty ve svých dotačních programech projekty zaměřené na seniory a rozvíjely vlastní personální politiku vůči starším i bývalým zaměstnancům.

MZ každoročně vyhlašuje dotační program „Projekty zdravého stárnutí“, určený na podporu projektů měst, obcí a nestátních neziskových organizací, které se zabývají péčí o seniory a občany postižené chorobami spojenými s vyšším věkem. Za dobu trvání dotačního programu „Projekty zdravého stárnutí“ bylo poskytnuto 140 organizacím celkem 28 448 000,- Kč na realizaci 197 projektů.

V rámci svého dotačního řízení poskytlo MPSV nestátním neziskovým organizacím provozujícím služby seniorům finanční prostředky v rozsahu uvedeném v následující tabulce:

2004	Senioři	247 271 583	
	DD řeholnic	92 544 000	
	zdravotně postižení	341 294 217	
	celkem	681 109 800	
2005	senioři	48 661 000	pouze celostátní služby
	DD řeholnic	91 000 000	
	zdravotně postižení	63 440 600	pouze celostátní služby
		203 101 600	
	kraje	850 051 300	regionál. služby pro seniory a zdr.postižené
	celkem	1 053 152 900	
2006	senioři	12 377 900	
	DD řeholnic	90 000 000	
	zdravotně postižení	57 567 100	
		159 945 000	
	kraje	1 018 382 000	
	celkem	1 178 327 000	
2007	nelze zatím vyčíslit, nejsou kompletně doplněny cílové skupiny, podle druhu služeb neumíme identifikovat klienty přesně		

V rámci Programu výstavby podporovaných bytů realizovalo MMR v období 2003 až 2006 následující dotační tituly, jejichž přehled a celkový rozsah je uveden v následující tabulce.

Rok	dotační titul	Počet zahájených bytů v daném roce ^[1]	celkové finanční prostředky na zahájené byty v mil. Kč ^[2]	finanční prostředky uvolněné v daném roce v mil. Kč ^[3]
2003	Podporované byty celkem	487	372,395	183,075
	z toho: Chráněné byty	447	350,615	178,095
	Byty na půl cesty	36	21,030	3,980
	Vstupní byty	4	0,750	1,000
2004	Podporované byty celkem	813	607,800	199,968
	z toho: Chráněné byty	787	601,300	194,658
	Byty na půl cesty	0	0	0
	Vstupní byty	26	6,500	5,310
2005	Podporované byty celkem	577	397,895	177,003
	z toho: Chráněné byty	561	381,095	173,353
	Byty na půl cesty	8	4,800	2,400
	Vstupní byty	8	2,00	1,250
2006	Podporované byty celkem	794	575,350	271,796
	z toho: Chráněné byty	766	568,210	266,951
	Byty na půl cesty	25	6,390	4,095
	Vstupní byty	3	0,750	0,750

^[1] Počet bytů, jejichž výstavba byla zahájena v daném roce

^[2] Celková výše dotace na byty zahájené v daném roce, která je uvedena v Rozhodnutí o účasti státního rozpočtu na financování akce

^[3] Částky skutečně v daném roce uvolněné na akce zahajované, rozestavěné a dokončované

Přijetí Programu se stalo rovněž významným podnětem pro občany a občanská sdružení a vyvolalo řadu aktivit na podporu důstojného života ve stáří iniciovaných samotnými občany. Seniorské organizace a senioři se s cíli a hodnotami Programu zcela ztotožnili a navazovali žádoucí dialog a spolupráci s představiteli místní a regionální samosprávy, státní správy i členy vlády. Program tak přispěl ke zvýšení povědomí o problematice stárnutí populace a životních podmínkách ve stáří jak v oblasti státní správy, tak v oblasti samosprávy.

Řada aktivit a iniciativ, které přispívají ke koncepčnímu řešení některých specifických otázek seniorské problematiky, byla realizována na regionální a místní úrovni. Podpora regionálních a místních aktivit v této oblasti a problematika demografického stárnutí byly zahrnuty do příslušných koncepčních dokumentů, přestože samostatné regionální a místní programy přípravy na stárnutí vypracovány nebyly. Otevřenému dialogu a úzké spolupráci mezi státní správou a samosprávou je však z hlediska dalšího naplňování cílů Programu třeba přikládat zásadní význam.

Přes všechny uvedené aktivity a opatření ministerstev, krajů i některých statutárních měst je zřejmé, že některým komplexním celospolečenským otázkám a prioritám formulovaným v Programu bude i nadále nezbytné věnovat zvýšenou pozornost, úsilí a na jejich řešení aplikovat koordinovaný systémový přístup. Jedná se o témata a oblasti, v nichž přetrvává ne zcela uspokojivá situace, a to o aktivní stárnutí a postavení starších lidí na trhu práce, rozvoj diferencované geriatrické péče a její dostupnost, integrace, kvalita a dostupnost zdravotní a sociální péče, zavádění moderních geriatrických a gerontologických principů v rámci integrované komunitní péče, adaptace služeb a produktů na potřeby a funkční zdravotní stav seniorů, ochrana dospělých osob různého věku závislých na péči proti všem formám zneužívání a násilí a obecně větší vstřícnost a přístupnost veřejných i soukromých služeb a zboží k potřebám a preferencím občanů v seniorském věku. Důležité je věnovat pozornost příležitostem a potřebám celé populace seniorů a ne pouze opatřením zaměřeným na zranitelné skupiny seniorů.

Stárnutí populace a život ve stáří je horizontální téma, které se dotýká většiny oblastí života a má dopady na většinu veřejných služeb a politik. Přesahuje tak kompetence jednoho resortu. Jedná se o problematiku komplexní a dynamickou. Senioři představují zdravotně, příjmově i věkově heterogenní skupinu. Existující rozdíly jsou nejen regionální, ale jsou podmíněny také odlišnostmi jednotlivých generací, které přicházejí do seniorského věku.

Opatření realizovaná v rámci jednotlivých politik významných z hlediska stárnutí populace, jako jsou důchodová politika, politika zaměstnanosti, zdravotní politika, bytová politika, problematika sociální ochrany, vzdělávací politika, rodinná politika a další, se vzájemně ovlivňují. Pro efektivní a komplexní plnění cílů Programu a politiky státu vůči seniorům vůbec je proto důležitá spolupráce a součinnost jednotlivých resortů, spolupráce s odbornou veřejností, zástupci nestátních neziskových organizací, zástupci zaměstnanců a zaměstnavatelů, soukromého sektoru i dalších subjektů. Zajištění spolupráce mezi státní správou a samosprávou

(vertikální spolupráce), a zajištění realizace opatření Programu na regionální a místní úrovni v souladu s principem subsidiarity je pro efektivní naplňování cílů Programu v dalším období naprosto zásadní.

Ze zkušeností s realizací Programu vyplynulo, že dialog a spolupráce mezi všemi zainteresovanými subjekty není dostatečná, systematická a koordinovaná. Ukázalo se, že bez spolupráce a bez koordinované institucionální podpory nelze širokou celospolečenskou strategii, jakou je Národní program přípravy na stárnutí na období let 2003 až 2007, efektivně realizovat.

Po řadě diskusí se zástupci odborné a občanské veřejnosti bylo dosaženo shody v názoru, že vhodným opatřením k podpoře efektivní spolupráce při plnění uvedených celospolečenských úkolů a plnění Programu v dalším období je zřízení iniciativního a poradního orgánu vlády pro problematiku seniorů a stárnutí populace, v němž budou zastoupeni odborníci na danou problematiku, zástupci resortů, samosprávy a dalších institucí.

Vzhledem ke shora uvedeným skutečnostem byla proto usnesením vlády ze dne 22. března 2006 č. 288 zřízena Rada vlády pro seniory a stárnutí populace, a to jako iniciativní a poradní orgán vlády.

Hlavním posláním Rady vlády pro seniory a stárnutí populace je:

- předkládat vládě návrhy na koncepční řešení významných otázek spojených se stárnutím populace a životem seniorů,
- předkládat odborná stanoviska a doporučení k materiálům legislativního i nelegislativního charakteru předloženým vládě ČR,
- podporovat a koordinovat spolupráci mezi ústředními orgány státní správy a státní správou a samosprávou v dané oblasti,
- podporovat účast odborné veřejnosti a občanů na plnění Národního programu přípravy na stárnutí na období let 2003 až 2007 a propagovat priority Programu,
- vypracovávat analýzy konkrétních dílčích otázek a podněcovat a koordinovat výzkum v dané oblasti,
- systematicky se zabývat problematikou dodržování lidských práv seniorů a navrhnout opatření směřující k jejich ochraně,
- usilovat o vytvoření informační báze v dané oblasti a další aktivity.